

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรม คือลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมกลืนก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน (วรศักดิ์ เทียบรชบ, 2528 อ้างถึงใน วีระ มนัสวานิช, 2539) ลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ คือ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีวัฒนธรรมอันเป็นตัวเลือกในการดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละบุคคล เลือกมาเป็นความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมของตนเอง การที่จะศึกษามนุษย์เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงออกจึงต้องศึกษาวัฒนธรรมของมนุษย์กลุ่มนั้นเพราะ “วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างครอบคลุมถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมเฉพาะของตนเอง” (สุพัตรา สุภาพ อ้างถึงในปรีชา อุบตระกูล, 2521) เหตุที่กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นมรดกของสังคมก็เพราะวัฒนธรรมจะต้องมีการถ่ายทอดมีการเรียนรู้จะโดยจงใจหรือไม่จงใจก็ตาม จากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งโดยมีขนาดสาย เช่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น

กลุ่มสังคมของแต่ละประเทศในโลกย่อมมีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชาติแต่ละภาษาที่แตกต่างกันออกไป และทุกประเทศย่อมรักและหวงแหนในวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของตนเอง และพยายามอนุรักษ์ถ่ายทอดเอกลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นสืบทอดต่อ ๆ กันมาขงลูกหลานในกลุ่มชาติของตนเอง ทั้งนี้เพราะทุกประเทศในโลกตระหนักดีว่า วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีต เอกลักษณ์และความเป็นลักษณะเฉพาะของชนชาติได้เป็นอย่างดีซึ่งในส่วนของชาติไทยเรานั้น เอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยนอกจากจะดูได้จากขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมต่าง ๆ แล้ว การละเล่นพื้นบ้านหรือกีฬาพื้นเมืองก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่บ่งบอก ถึงเอกลักษณ์และวิถีชีวิตแห่งความเป็นไทยได้เป็นอย่างดี ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยในอดีต ได้สร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามแฝงไว้ด้วยคุณค่าในด้านต่าง ๆ ผากไว้ให้ลูกหลานไทยได้สืบทอดต่อ ๆ กันมา ดังคำกล่าวของ สุรสิงห์สำรวม ฉิมพะเนา (2520) ที่ว่า การละเล่นเป็นกิจกรรมที่แฝงไว้ด้วยสัญลักษณ์ เช่นเดียวกับสัญลักษณ์ที่แฝงอยู่ในวัฒนธรรม ฉะนั้นถ้าหากศึกษาการเล่นของเด็กในสังคมก็เท่ากับว่าได้ศึกษาวัฒนธรรมของสังคมนั้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ วีระ มนัสวานิช (2539) ที่ว่า เกม เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แสดงออกมาให้เห็นถึง

ประวัติศาสตร์ของมนุษย์ และสะท้อนให้เห็นแนวความคิดและค่านิยมของวัฒนธรรมของท้องถิ่น และของประเทศชาติ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยการละเล่นของเด็กไทยภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนการศึกษาวิเคราะห์ถึงคุณค่าทางด้านพลศึกษาของกีฬาพื้นเมืองไทยพบว่า การละเล่นของเด็กไทย เกมการเล่นพื้นเมืองหรือกีฬาพื้นเมืองของไทยนั้น ได้แฝงไว้ด้วยคุณค่าในด้านต่าง ๆ อย่างมากมาย ทั้งคุณค่าทางด้านวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย ตลอดจนความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ คุณค่าทางด้านสังคม ความเชื่อ และค่านิยม วิถีชีวิตของคนไทยสมัยก่อน คุณค่าทางด้านภาษาทั้งในแง่วรรณศิลป์และในแง่การสื่อสาร และที่สำคัญเกี่ยวข้องกับพัฒนาการของมนุษย์มากที่สุด ได้แก่ คุณค่าทางด้านพลศึกษา ทั้งนี้ เพราะกิจกรรมพลศึกษาจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลมีการเจริญงอกงาม และมีการพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (วรศักดิ์ เทียบรอบ, 2527) ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบขั้นพื้นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์ปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีมากขึ้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพแล้วการพัฒนาการในด้านต่างๆ ย่อมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สุขภาพ พลานามัย มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพและปรับตัวได้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครอง

การออกกำลังกายและเล่นกีฬาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมพลศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการหนึ่งในอันที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคลให้เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีน้ำใจนักกีฬา รู้จักเสียสละ ผ่อนคลายความเครียด มีคุณธรรม จริยธรรม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมทั้งมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (การกีฬาแห่งประเทศไทย, 2540)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงมีพระราชดำรัสว่า (กรมพลศึกษา, 2538)

“ร่างกายของคนเรา พื้นธรรมชาติสร้างมาสำหรับใช้ ออกแรง ใช้แรงมิได้ให้อยู่เฉย ๆ ถ้าใช้แรงได้พอเหมาะพอดีโดยสม่ำเสมอ ร่างกายก็เจริญแข็งแรง คล่องแคล่ว และคงทนยิ่งขึ้น ถ้าไม่ใช้แรงเลยหรือใช้ไม่เพียงพอ ร่างกายก็จะเจริญแข็งแรงอยู่ไม่ได้ แต่จะค่อย ๆ เสื่อมไปเป็นลำดับและหมดสมรรถภาพไปก่อนเวลาอันสมควร ดังนั้นผู้ที่ปกติทำงานโดยไม่ใช้กำลังหรือใช้

กำลังแค่น้อย จึงจำเป็นต้องหาเวลาออกกำลังกายให้เพียงพอกับความต้องการของธรรมชาติเสมอ ทุกวันมีเจ้านั้นจะเป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่เขาจะใช้สติปัญญาความสามารถของเขาทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้น้อยเกินไป เพราะร่างกายอันกลับกลายอ่อนแอลงนั้นจะไม่อำนวยให้ทำงานโดยมีประสิทธิภาพได้”

จากพระราชดำรัสที่อัญเชิญมานี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การออกกำลังกายมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำรงชีวิต ทำให้มีสุขภาพดีและสามารถประกอบกิจกรรมการทำงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีมากขึ้น วิถีชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากขึ้น เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจบีบรัดตัวทำให้การออกกำลังกายไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลเสียต่อสุขภาพเป็นอย่างมาก การออกกำลังกายเป็นประจำจะทำให้มีสมรรถภาพทางกายดีส่งผลให้รูปร่างและบุคลิกภาพดีขึ้น และประการที่สำคัญที่สุด ลดอัตราการป่วยเป็นโรคหัวใจ ลดความดันโลหิต ลดอัตราการเดินของหัวใจให้ช้าลง ลดปริมาณของคลอเรสเตอรอลในโลหิต (ชาญชัย ขามะรัต, 2531 อ้างถึงใน กรมพลศึกษา, 2538)

การออกกำลังกายนั้นเป็นแรงกดดันอย่างหนึ่งที่รบกวนความสมดุลของสิ่งแวดล้อมภายในร่างกายให้เปลี่ยนไป ถ้าเราออกกำลังกายอยู่เสมอ ก็จะทำให้ร่างกายต้องปรับโครงสร้าง และการทำงานของร่างกาย เพื่อให้สามารถรับงานและความกดดันนั้นๆ ได้ (อนันต์ อัฒชู, 2527)

การออกกำลังกายนั้นสามารถทำได้หลายวิธี กิจกรรมการออกกำลังกายที่สำคัญและได้รับความนิยมนมากที่สุดตลอดทั้งให้คนประ โยชนต่อร่างกายเป็นอย่างดี ได้แก่ การเล่นกีฬา เด็กเยาวชน ตลอดทั้งประชาชนทุกเพศทุกวัยในภูมิภาคต่างๆ ทั่วโลกต่างนิยมออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬากันโดยทั่วไป จนอาจกล่าวได้ว่า กีฬาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คน และมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในปัจจุบันเป็นอย่างมาก

ชาญชัย โกมารทัต (2532) ได้กล่าวถึงบทบาทอันสำคัญของกีฬาที่มีต่อสังคมไว้ว่า

“ในปัจจุบัน กีฬาได้เป็นที่นิยมแพร่หลาย กระจาย แทรกซึม เป็นปรากฏการณ์ที่สำคัญยิ่งในทุกส่วน ทุกระดับของสังคม หยั่งรากลึก เกี้ยวโยง ผูกพัน และมอิทธิพลต่อพื้นฐานการดำรงชีวิตของสังคมมนุษย์ในด้านต่างๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ ศิลปะ การเมือง กฎหมาย สื่อมวลชน การต่างประเทศ และอื่นๆ ขอบข่ายของกีฬามีความกว้างใหญ่ไพศาลมาก จนอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ทุกคนต้องมีส่วนเกี่ยวพันกับการกีฬาไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง หรืออย่างน้อยก็ช่วงใดช่วงหนึ่งของชีวิต ความนิยมชมชอบในการกีฬาตลอดจนความคลั่งไคล้หลงใหลในการกีฬานับเป็นปรากฏการณ์ที่เด่นชัดมากยิ่งขึ้นในสังคมต่างๆ ทั่วโลกเนื่องจากมีความเชื่อว่า โปรแกรมกีฬาต่างๆ จะช่วยพัฒนา ปรับปรุงสุขภาพ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมความสมัครสมานสามัคคี สร้างลักษณะนิสัยที่พึงปรารถนาให้แก่มนุษย์และสังคมได้ บางกลุ่มก็อาจอ้างไปถึงว่า

กีฬาสามารถสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกัน ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในสังคม อบรมให้เกิดจิตใจรักชาติ และเลื่อมใสในศาสนาได้”

การเล่นกีฬาเป็นสิ่งที่ควบคู่กับกิจกรรมอื่น ๆ ในการดำรงชีวิตของมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย เพราะการกีฬาจัดได้ว่า เป็นกิจกรรมพื้นฐานของชีวิตและสังคมมนุษย์ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้ว (Bruce L. Benneit and Other, 1983 อ้างถึงใน ชัชชัย โกมารทัต และคณะ, 2527)การเล่นกีฬามีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา กีฬาแบบเก่าๆ หลายชนิด ได้รับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ให้นิยมเล่นกันอย่างกว้างขวางในหลายประเทศ จนกลายเป็นกีฬาสากล (Elmer D. Mitchell, 1952 อ้างถึงใน เรื่องเดียวกัน) กีฬาแบบเก่า ๆ หลายชนิดก็ยังคงมีการเล่นกันอยู่ในแต่ละท้องถิ่นของแต่ละประเทศสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน เรียกว่า กีฬาพื้นบ้านหรือกีฬาพื้นเมือง สำหรับประเทศไทยก็มีการเล่นเกมพื้นเมืองหรือกีฬาพื้นเมืองต่าง ๆ มาตั้งแต่สมัยโบราณเช่นเดียวกัน (กรมพลศึกษา, 2525) กีฬาเหล่านี้มีทั้งกีฬาที่เล่นเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน และกีฬาที่เล่นเพื่อฝึกหัดร่างกายสำหรับป้องกันตนเองจากภัยอันตรายต่าง ๆ กีฬาไทยบางชนิดก็ได้มีการดัดแปลงปรับปรุงจนกลายเป็นกีฬาสากลที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลาย เช่น ตะกร้อ, มวยไทยอาชีพ มวยไทยสมัครเล่น โดยเฉพาะกีฬามวยไทยสมัครเล่นนั้น นอกจากจะมีการแข่งขันมวยไทยสมัครเล่นชิงแชมป์โลกแล้ว ในกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ณ กรุงเทพมหานคร ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ในปี พ.ศ. 2541 นั้น สภาโอลิมปิกแห่งเอเชียได้มีมติรับกีฬามวยไทยสมัครเล่นเข้าแข่งขันเป็นกีฬาโชว์ (Exhibition) ในครั้งนี้ด้วย (เช พรวาศ, 2541)

ในส่วนของกีฬาสากลซึ่งเป็นที่นิยมเล่นกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันนี้ มีอยู่จำนวนไม่น้อยที่เริ่มต้นมาจากการเล่นของเด็ก ๆ เช่น กีฬาซอฟท์บอล ซึ่งได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1887 เมื่อนายชอร์ซ คับบลิว แซนคอค เห็นเด็กกลุ่มหนึ่งใช้ขวมเก่า ๆ ขว้างรับกันและตีมันด้วยด้ามไม้กวาดเพื่อเลียนแบบการเล่นเบสบอลที่พวกเขาเคยเห็น และนี่เองเป็นจุดกำเนิดของกีฬาซอฟท์บอล (ฟอง เกิดแก้ว, 2524) หรือกีฬาเบดมินตัน ซึ่งดัดแปลงมาจากเกมปุนา ของอินเดีย และเกมตีลูกขนไก่ของทวีปยุโรป โดยเล่นครั้งแรกในประเทศอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1893

การเล่นในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลกนั้น ย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมของภูมิภาคนั้นๆเมื่อมีการพัฒนาการเล่นเป็นกีฬา จึงมักมีความสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ในระยะแรก ๆ จึงเป็นเพียงกีฬาท้องถิ่นหรือกีฬาพื้นเมืองก่อน ต่อมาเมื่อได้รับความนิยมนมากขึ้นและได้พัฒนาปรับปรุงส่วนต่างๆให้สมบูรณ์ก็ยกระดับเป็นกีฬาประจำชาติ และประเทศต่างๆมักปรับปรุงกีฬาประจำชาติของตน ให้มีความเป็นสากลและพยายามส่งเสริม ผลักดัน ให้เป็นที่ยอมรับและจัดการแข่งขันในระดับนานาชาติ จนกลายเป็นกีฬาสากลสืบมา เช่น กีฬายูโด ซึ่งเป็นกีฬาประจำชาติของประเทศญี่ปุ่น กีฬาเทควันโดของประเทศเกาหลีใต้ หรือแม้แต่กีฬากระบาดี (Kabaddi) ของประเทศอินเดีย ซึ่งมีลักษณะการเล่นเช่นเดียว

กับเกมการเล่น “คีจิบ” ของไทย ที่พัฒนาปรับปรุงจนได้รับการบรรจุเข้าแข่งขันในกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 11 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น จากการศึกษาการพัฒนาการของกีฬาสากลชนิดต่าง ๆ ในปัจจุบัน พบว่ากีฬาสากลหลายชนิดได้พัฒนาการมาจากกีฬาพื้นเมืองของประเทศต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาเกมการเล่นของไทย ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด และล้วนแต่เป็นการเล่นที่แปลก สนุกสนาน น่าชม ทั้งยังแฝงไว้ด้วยคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม, ด้านสังคม, ด้านภาษา และด้านพลศึกษา ให้เป็นที่น่าสนใจในหมู่เด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันที่ได้รับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศที่ผ่านเข้ามาในประเทศไทยทางสื่อต่าง ๆ ในยุคโลกไร้พรมแดนซึ่งมีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม กอปรกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่างๆ ได้เจริญขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้อิทธิพลของกีฬาต่างประเทศเข้ามาครอบงำ ทั้งสื่อสารข้อมูล ผ่านทางโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และอื่นๆ ทำให้คนไทยรู้จักแต่กีฬาต่างประเทศและรับเอาวัฒนธรรมสากลที่ผ่านมาจากกีฬา ในทางตรงกันข้าม การเล่นพื้นเมืองของไทยแต่โบราณก็ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมไป บางชนิดเหลือเพียงชื่อแต่เล่นกันไม่เป็นบางอย่างก็เล่นกันอยู่แต่ในเฉพาะท้องถิ่นชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมือง นอกจากนี้ เนื้อหาวิชาพลศึกษาในหลักสูตรการศึกษาทุกระดับชั้น ได้เน้นหนักกีฬาต่างประเทศ จึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เยาวชนไทยไม่ได้รับการถ่ายทอดมรดกด้านการเล่นพื้นเมืองของไทย ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้น และถ้าไม่ได้รับการฟื้นฟูเผยแพร่ไปยังเยาวชนรุ่นหลัง การเล่นพื้นเมืองไทยก็จะค่อยเสื่อมสลายไป ดังที่ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏนครราชสีมา (2538) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้การละเล่นเปลี่ยนแปลงไปว่า เกิดจากอิทธิพลของสิ่งต่าง ๆ ในสังคมที่ทำให้การละเล่นพื้นบ้านเปลี่ยนแปลง ได้แก่ อิทธิพล

ภายในคือตัวผู้เล่น ซึ่งเป็นชาวบ้านเอง และอิทธิพลภายนอกซึ่งมาจากการศึกษา สื่อมวลชน เทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ สังคม ค่านิยมและการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น การเล่นพื้นเมืองจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการทำนุบำรุง รักษาศิลปวัฒนธรรม และอารยธรรมทางด้านการเล่นพื้นเมืองของไทย และควรที่จะออกมาเผยแพร่ และพัฒนารูปแบบการเล่นให้เป็นเกมที่สามารถจัดการแข่งขันได้ เพื่อที่จะมีโอกาสพัฒนาเป็นกีฬาประจำชาติไทยชนิดใหม่ต่อไป

จากการศึกษาเกมการเล่นพื้นเมืองของไทยเพื่อที่จะนำมาพัฒนารูปแบบการเล่น กฎ กติกา ให้มีมาตรฐาน และเป็นเกมที่สามารถจัดการแข่งขันได้ ทั้งยังมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นกีฬาชนิดใหม่ในอนาคตต่อไปนั้น เกมการเล่นเคย หรือหมากเคย เป็นเกมการเล่นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจที่จะศึกษามากที่สุด เพราะเป็นเกมที่เล่นง่าย กฎ กติกา ไม่ซับซ้อน ให้ความสนุกสนาน เล่นกันทุกภูมิภาคของประเทศไทยและในต่างประเทศก็มีเกมการเล่นของเด็กที่คล้ายคลึงกับการเล่นเคยของไทย คือ เกมมะสะโล ของประเทศอินโดนีเซีย เกมเมนทุย ของประเทศมาเลเซีย และ

เกมคาริอาพันระ ของประเทศบังกลาเทศ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, 2526) นอกจากนี้เกมการเล่นเดบยังมีคุณค่าทางพลศึกษาครบทุกด้าน ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (ชัชชัย โกมารทัต และคณะ, 2527) สามารถเล่นได้ทั้งในร่มและกลางแจ้ง ไม่ต้องใช้อุปกรณ์การเล่นใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งเหมาะสำหรับทุกเพศ ทุกวัย และถ้าเกมการเล่นเดบ ได้รับการพัฒนาจนมีรูปแบบการเล่นที่มาตรฐาน และได้รับการยอมรับกันโดยทั่วไปแล้ว เกมการเล่นเดบนี้ คงได้รับการบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ทดแทนกีฬาสากลจากต่างประเทศ เป็นเกมกีฬาชนิดใหม่ที่ช่วยให้เด็ก และเยาวชนหันกลับมาเล่นเกมกีฬาแบบไทย ๆ ซึ่งนอกจากจะให้คุณค่าทางพลศึกษาครบทุกด้านแล้ว ยังเป็นการช่วยกันอนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมการเล่นของไทย เอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้แพร่หลายและอยู่คู่ไทยตลอดไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหน่วยงานทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ช่วยกันส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเล่นเดบ และจัดการแข่งขันในทุกระดับชั้น ระดับอายุ ระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับเขต จนถึงระดับประเทศแล้ว ในอนาคตการเล่นเดบอาจจะกลายเป็นกีฬาประจำชาติชนิดใหม่ และยิ่งถ้าได้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการเล่น กฎ กติกา ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไปแล้วนำออกเผยแพร่ยังต่างประเทศ จัดการสารคดีการเล่น จัดการแข่งขันให้เป็นที่ยอมรับจากนานาประเทศ ไม่นานคงได้เห็นกีฬาไทย “เดบ” ได้รับการบรรจุเข้าแข่งขันในมหกรรมกีฬาเอเชียนเกมส์ เช่นเดียวกับกีฬา “กะบาดดี” (Kabaddi) ของอินเดีย อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจมาสู่ประเทศไทยในฐานะที่เป็นประเทศที่ให้กำเนิดกีฬา “เดบ” ซึ่งพัฒนาจากเกมการเล่นพื้นเมืองของไทย วัฒนธรรมของไทย จนกลายเป็นกีฬาสากลในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาเกมการเล่นเดบของไทย ให้มีรูปแบบการเล่น สนามแข่งขัน กฎ กติกา และระเบียบวิธีการเล่นที่มาตรฐาน สามารถจัดการแข่งขันได้ มีคุณค่าต่อการออกกำลังกาย และมีโอกาสที่จะพัฒนาเป็นกีฬาต่อไป

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างนี้ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คัดเลือกจากเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด คือ

1. เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
2. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์

อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่กำลังศึกษาและปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2541 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนารูปแบบ กฎกติกาการแข่งขัน และประเมินผลการพัฒนารูปแบบ กฎกติกาการแข่งขัน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 110 คน เป็นชาย 55 คน เป็นหญิง 55 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ชมเพื่อประเมินผลการพัฒนารูปแบบ กฎกติกาการแข่งขัน ประกอบด้วยครู ผู้ปกครอง และนักเรียน จำนวน 50 คน แบ่งเป็นครูและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 25 คน และนักเรียน จำนวน 25 คน

1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. การเล่น หมายถึง กิจกรรมที่ทำให้กิจกรรมที่หายไปเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ผู้เล่น เล่นอย่างมีอิสระ ด้วยความสมัครใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน
2. เกม หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่มีลักษณะของการแข่งขันมีวัตถุประสงค์ มีกฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับระหว่างผู้เล่นทั้งสองฝ่าย
3. กีฬา หมายถึง กิจกรรมการเล่นที่เป็นการแสดงความสามารถทางกาย ซึ่งมีแบบอย่างเฉพาะของตัวเอง มีการแข่งขันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ กติกาที่วางไว้เป็นมาตรฐานทั้งนี้ เพื่อผลทางด้านความสนุกสนาน เพลิดเพลิน เพื่อการออกกำลังกาย เพื่อการแข่งขัน หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามชนิดของกีฬานั้น ๆ
4. เกมการเล่นพื้นเมือง หมายถึง กิจกรรมการเล่นเก่า ๆ ที่คนไทยเล่นสืบทอดต่อ ๆ กันมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน เล่นกันเฉพาะท้องถิ่น เป็นการเล่นที่ง่ายมีกฎกติกา ไม่สลับซับซ้อนมากนัก
5. การพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงลักษณะพื้นฐานการเล่นเคย ให้มีระเบียบวิธีการเล่น กฎ กติกาที่เป็นมาตรฐาน และสามารถจัดการแข่งขันได้
6. การเล่นเกม หมายถึง เกมการเล่นพื้นเมืองของไทยชนิดหนึ่ง ซึ่งมีการเล่นตามภูมิภาคต่างๆของไทยมาแต่โบราณ และมีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่ เช่น หมากเคย, ศาล้อง, บัลลูน เป็นต้น
7. การแข่งขัน หมายถึง การจัดการแข่งขันเพื่อหาผู้ชนะเลิศ ภายใต้กฎ กติกา และระเบียบการแข่งขันที่เป็นมาตรฐาน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เกมการเล่นที่มีมาตรฐาน มีระเบียบ กฎ กติกาที่ใช้ในการแข่งขัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสำหรับเด็ก เยาวชน และบุคคลทั่วไปในการที่จะใช้เป็นกิจกรรมการออกกำลังกาย หรือ ใช้เพื่อการแข่งขัน
2. ใช้เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษา, กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี และบุคลากร ในสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา

3. เป็นการช่วยเหลือโรงเรียน และชุมชนที่ขาดแคลนอุปกรณ์กีฬา ทั้งนี้เพราะเกมการเล่นชนิดนี้ไม่ต้องใช้อุปกรณ์
4. เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันมีคุณค่ายิ่งของไทยให้คงอยู่ตลอดไป ทั้งยังเป็นการกระตุ้นเตือนและสร้างจิตสำนึกในความเป็นไทยให้เกิดแก่เด็กและเยาวชนของชาติ
5. เป็นแนวทางในการพัฒนาเกมการเล่นพื้นเมืองของไทยชนิดอื่น ๆ ต่อไป